

Posudek vedoucího na práci Jany Markupové „Rodina Paloušova jakožto jedno z center českého disentu v zrcadle orální historie“

Práce Jany Markupové není žádným osamoceným výkřikem „aby nějaká bakalářka byla“, nýbrž zapadá do širšího a aktuálního vědeckého programu – do výzkumů společenských elit a kontraelit, disentu a tzv. šedé zóny, v období komunismu, zvláště za použití metod orální historie, jak jsou – v různých podobách – prováděny v Centru orální historie, ÚSTR a jinde.

Úvodní popis metodologie je pečlivě zpracován; nejcennější v něm je ovšem popis způsobu, jakým se autorka vyrovnala s problémem, který nastal v průběhu výzkumu, kdy jeden z původně oslovených respondentů nakonec odmítl publikaci svých výpovědí.

Popis historického pozadí je pochopitelně kompilátem z běžné odborné literatury, je však přiměřený k tomu, co je jádrem práce – k popisu osudů rodiny Paloušovy za komunistického režimu. Autorka pracuje s konceptem „dvou linií“ v rámci jedné rodiny – ti, kdo Chartu signovali, a ti, kdo nikoliv, ale podporovali „signatářské“ rodinné příslušníky v jejich politických a kulturních aktivitách.

Zatímco osudy Radima Palouše a do značné míry i Martina Palouše jsou poměrně známy – oba ostatně publikovali i autobiografické texty – život Anny Paloušové, která byla „ve stínu“ manžela a syna, je poprvé soustavně zpracován. Právě v tomto zapojení „paralelního hlasu“ vidím největší přínos práce. Výpovědi Anny Paloušové dodávají celé rodinné tradici, i jistým rodinným legendám (kult profesora Patočky), novou dynamiku; viz kupříkladu její spíš emotivní vnímání Patočky: nerozuměla jsem tomu, ale krásně se to poslouchalo...

Pokud jde o námitky – nacházím jen zcela nepatrné formulační nepřesnosti (Radim Palouš nebyl vyhozen z práce za to, že se postavil proti trestu smrti pro Miladu Horákovou – to zní, jako kdyby s tím mohl něco udělat – , ale jen že odmítl podepsat petici na podporu trestu smrti, s. 41). A, ovšem, bylo by možné dále rozvíjet tázání po vlivu křesťanského myšlenkového zázemí rodiny a jejího politického angažmá i jejího životního stylu. Autorka se zaměřila spíše na životaběhy členů rodiny a na jejich osobní sebereflexi. Pokud by chtěla ovšem pokračovat v práci s disidenty z křesťanského prostředí, měla by tímto směrem zaměřit i své další vzdělávání.

Jako celek je tato práce nesporným přínosem k výzkumu moderní české historie. Svědčí o tom i fakt, že se připravuje upravená verze práce k publikaci ve sborníku studentských prací.

Navrhuji hodnocení „výborně“.

Doc. Martin C. Putna